

Az idő, im kivetkezett...

Charles d'Orléans

Lo tems vai e ven e vire (Megy az idő, múlik egyre)

Bernart de Ventadorn

Valamikor a folyó hullámain csillogott, netán borongott ez az érzés. Apróhalak dob-
ták föl magukat benne a víz fölé, elirigyelték a csillogás ezüstjét. Vagy arra voltak kí-
váncsiak, miként csillapul a kavicsos fövény felé hullámozva, miként csöndesül le a
behajló fűzek mély árnyékában. A fövény finom homokjában madárlábak (a géme
nagyobb, a vadgalambé kisebb), araszoló kagylók nyoma, amelyeket aztán fürdőzők,
napozók lábnyomai nyomtak el. De fölneveztek, szomjas szitakötők, darazsak al-
kalmi ívóhelyeivé váltak. A fakóra száradt fölületeken pedig testnyomok, azokat
többnyire langyos déli szellő, vagy hűvösebb nyugati szél igyekezett visszasimítani,
olykor a szélekgig hullámozgatott vízzel, eredeti, érintetlen, majdhogynem nyugalmi
állapotába. Olyankor a súlyos bögölyök, a tájszólás szerint *babócsok*, *bagócsok* sem va-
dásztak ezen az időlegesen kiürült helyen, ahol legföllebb emlékekre akadhattak, ám
az emlékek vérét többnyire a múltó idő szívja. A vámpír idő.

A napmeleg, a nedves testek viszont folyton csábították a kellemetlen élősködő-
ket, ha el is rebbentek az ideges legyezkedésekre, a fövényen burjánzó keserűfű rejte-
kéből lesték a támadásra újból és újból alkalmas pillanatokat.

Ők ketten (*Die Beide* – miként a költő füzi őket szorosabbra) kitartóan vállalták
a megpróbáltatást, jószerivel tudomást sem vettek róla. Nézték egymást szinte mor-
dulatlanul, legkevésbé a beszéd tartotta egymás mellett, egymással szemben őket, a
tekintetek mágneses ereje uralta helyzetüket. Néha – amikor a nap mozgása megkí-
vánta, vagy mások szelték volna át az erőteret, gyakorlatiasan elmozdultak, ámbár
csak az alaphelyzet tájolásán változtattak. Nem sejtett jelenlétükből semmiféle ér-
zelmi hevesség, ritka gesztusaik tökéletesen visszafogottak voltak, szavaik hullámát
készséggel foglalta magába a folyó. Nem mutatkoztak árulkodó jelek; külső szemlélő
számára érdektelennek tetszettek, közönyösen vették tudomásul jelenlétüket. Holott
parázsló volt ez a jelenlét, de hőjét – úgy tetszik – magába olvasztották a tüzes, nyári
napsugarak. Akár az is lehet, bár nem valószínű, maguk sem tudták (annyi biztos:
nem elemezték), mi történik velük.

Időnként, megmártóztak az egyre langyosabb folyóba, úsztak egyet a lassúbb ka-
nyarban, ahol a víz sodrása megfordult, hasonlóképpen, ahogy a többi fürdőző tette.
Valahogy azonban ez is inkább rituálénak látszott, semmint a fölhevült testek hűté-
sének, utána következetesen zökkentek vissza úgyszólván az eredeti pózukba. Talán
pontosan abba a nyomba, amit a fürdés miatt csak az imént hagytak el. A fészekbe.

Az alkalmi mániákusok is mániákusok.

Ösztönösen szentség számukra a ragaszkodás; ragaszkodás élőhöz, élettelenhez egyaránt. Parancsolat.

Valószínűleg képtelenek lettek volna elengedni egymás tekintetét. Természetesen, nem is akarták. Minek tették volna; aligha tűnt föl bárkinek, mozdulatlanságukkal (leszámítva a bögöly-agressziók háritását), némaságukkal az átforrósult levegő délibábjának hatottak. Át lehetett nézni rajtuk. Pillanatra sem fertőzte meg őket a körülöttük megélenkülő zsvaj, merev tekintetük burokkal burkolta őket, csöndjük erődítményként zárult körjük. Érkeztükkor a folyóhoz talán bizalmasabbnak tűnhetett volna föl gyanakvó szemlélőnek, hogy a férfi udvariasan segítette le a meredek partról az asszonyt, de a közvetlen érintkezés mindössze addig tartott, mígnem az biztonságban érezhette magát a sekély vízben; hamarosan ismétlődött a testi kontaktus, amikor a zuhogón lábaltak át a fővenyparthoz. A legvizslább kíváncsiság sem fedezhetett föl a készségségben legcsekélyebb erotikát, de még csak leleplezhető melegséget sem. Kizárólag udvariasságot, előzékenységet.

Miként gyakori: más volt a látszat, más az a lényegi valóság, amit magukba fojtottak.

Évekkel később a férfi majd *fékezhetetlen remegésként* emlékezik a régi időkre, ami egyáltalán nem lepi meg az újra fölbukkant asszonyt. Talán mivel az ő emlékei hasonlóak. Jól esik hallania az egybeeséseket. Kései bók, kristályosan áttetsző. És földézi a remegést.

Az áramlás csöndesülő szegélyében molnárkák cikáznak a víztükroön, energikus mozgásuk rejtélyesen céltalannak mutatkozik a fölületes nézők szemében. Egyszerre mindketten nem is igen látják őket; egyikük rendre háttal ül a víznek, hiszen a napállásnak megfelelően olykor helyet cserélnek. Nem mintha a fölegéstől tartanának, egy ideje már bronzosra színezte őket ez a megunhatatlan közeg.

– Most nem vagyok annyira barna, még jöhet rám nap.

Mennyire? Ez a megjegyzés két évtized múltán hangzik el, nem is a korábbi folyóparti fővenyen, hanem egy csinos kisvárosi strand betonján. (Fölötte a makulatlan kék égre repülő karmol fodros fehér ösvényt – talán Csaba királyfi számára.) Bizonyos értelemben fölkavaró: távoli emlékeket billent ki az új hely a semleges felejtésből; nem tiszta rím, kecses asszonánc.

Valami így kezdődik, netán így folytatódik? Hiszen a kezdetek mindenkor folytatódásokban bukkannak föl; a szó szoros értelmében nem is kezdetek, inkább újrakezdések. Amiket néha az esetlegesség stimulál.

A fővenyen sincs másként, noha a megjegyzéshez viszonyítva jóval korábban. A se-múltban, a se-jövőben. Egy állandósult, de nagyon-nagyon múltékony jelenféleben. Fölhúzott szemöldökök, enyhe homlokráncok jelzik ennek a mozzanatos jelennek a firtatását. Nem föltétlenül kielégítésre vágyó érdeklődés, lehet, hogy mindössze a helyzethez illő magatartás. Aminek nyomait jó, ha ők olvashatják egymás viselkedéséből. Persze, mindenképpen próbálkoznak vele, világért sem szalasztanának el egyetlen szótagot sem a halk testbeszédéből. Úgy érzik, erre kell szorítkoznuk, úgy érzik,

erre képesek, rendelkeznek hozzá elegendő fegyelemmel. Sajátos kommunikációjuk nem lehet függvénye a bögölyök vérszomjának. A többi fürdőző visongásokban, fröcskölésekben tetőző örömenek sem.

Amikor – elvétve – a vízfölület kisimul, megfeketedett ázalék-gallyak, sárgás habba csomagolt kéreg- és nádtörmelékek libegnek el rajta a szemmel nem követhető messzeségbe. Mondhatni: abba a messzeségbe, ahol ez az elbeszélés elindul, azaz: ki-metszhető az egyetemes elbeszélés-folyamból. Időn, téren, megváltozott körülményeken vágja át magát, elfojthatatlan lendülettel igyekszik vissza – az eredethez. Eltéríthetetlenül a kibeszélés szándékától. Történet, pontosabban: történet töredék óhajt lenni, hogy milyen úton, módon, maga is keresi. Netán olyan lebegésben, ahogyan az ázalékok úsznak el. Mert léteznek megkerülhetetlen, elkoptathatatlan, ősi minták. Ültek a gyorsan fölszáradó homokban, bámultak az elhullámzó szemét, az elhullámzó érzések után, átéreztek a lehetséges jövő nyomasztását. Holott semmit sem tudtak róla; azt éppen nem, hogy...

Egymásról – csak a kimondatlan vonzalmat.

Mivel az magától tudódott.

Olyannyira, hogy nem merült föl sem bizalmatlanság, sem bizonytalanság: a helyzetekből lassacskán állandósuló program nőtt ki. Önkényére bízták magukat < ösztönük sugallta ekképp.

A férfi most éppen úgy ült, hogy a szakadt agyagpart sárgája került szeme elé a lyukai körül legyeskedő partifecskekkel; esetlenül dadogni próbálta:

– *az a part szívem leomló partfala...*

Erőltetettnek, dagályosnak érezte, abbahagyta. A nő várta volna a folytatást, mégsem próbálta kérlelni. Nem lett volna értelme. Ebben a helyzetben csupán annak van, ami önként jön. A kikényszerített malasztta gazosodik. Tudnivaló. Egyelőre még föl sem rakták az eszményi sakktablára bábuikat.

a folyó oly lágyan...

Ők vélhetőleg keményebben, tartózkodásukat, tartásukat őrizve, mégis *szelíden* szemlélték egymást, mással nem próbálkoztak, kissé tarthatnak attól, hogy ügyetlenül megválasztott témával, erőltetett társalgással lerombolják jutányos helyzetüket. Talán nem csodálták egymást, ám álcázott, visszafojtott rajongás feszítette ki őket erre a merevnek tetsző pózra, jóllehet, sosem kényszeredettségből, folyvást egyetértve, ösztönösen vállalva. Föltehetőleg méricskéltek egymást, igyekeztek megismerni testi föl-építésüket (a körvonalazatlan várakozások jegyében akár), bizonyára ábrándok, vágyak, álomképek rajzoltak képzeletükben, esetleg egyforma intenzitással is, külső szemlélő elől ez rejtve maradt, mindössze amiatt nem nézték őket sórtan, unatkozó házaspárnak, mivel itt mindenki ismert mindenkit, mindenki eligazodott a viszonyokban. Tagadhatatlanul akadtak olyan pillanatok, amikor csaknem fölénk kerekedett a fáradtság, amikor kimerülni kezdtek a feszességtől, olyankor szinte egyet gondolva vetették átforrósodott testüket a vízbe – lazításra. Alámerülve a hullámokba fölszabadultabbnak tudták magukat, noha nem annyira, hogy elárulják vonzódásukat egymáshoz. Mégis, megesett, hogy összeért bőrük a vízben; nehéz lett

Álmában lebegő felhő

volna eldönteni, így akarták-e, vagy a véletlen fricskázta, csiklandozta érzelmeiket. Akárhogy történt, ereiket egyszerre az a forróság öntötte el a víz alatt is, amihez a tűző napon szoktatták magukat, légzésük megszorodott, riadt mosollyal pillantottak egymásra. Szemvillanás műve volt az egész, sietve visszafegyelmezték magukat a látszólagos, a tettettet közönybe.

...oly szelíden...

Ez a folyó, amikor haragos, általában nem az áramlásával dühöng, többnyire inkább sárossá válik, elönti a fővenypartokat, a velük szemközti meredélyekből agyagtömböket szakít le, elsárgul, mintha irigység környékezné. Megeshet, megeshet a legforróbb nyárban, váratlanul ebben a formában zúdul le a távoli hegyekből. Olyankor a fürdőzők nagy részének elmegy a kedve a pancsolástól, napokra kiürül a fürdőhely. Jobbára orvhalászok szűrőgetik emelőhálókival csónakból vagy a partról a zavaros vizet – szűkös zsákmány reményében.

Akadnak ilyen napok huzamos nyaralásuk során; el kellett válniuk, megtértek, ahogy esténként szintén a saját családi közegükbe, egy-két napig esetleg nem láthatták egymást. Aztán amint javult a vízminőség, ismét ott találták magukat a folyóparton; eleinte ugyan keserűfűből vackoltak maguknak tiszta ülőhelyet, mivel az iszapár leülepedett a kavicsra. Majd a növekvő forróság visszaállította főveny korábbi állapotát, féhéren világított a kavicsfölület a zöldes víztükör szélén. Lassan visszakeveredtek a kevésbé megszállott fürdőzők szintűgy. Kissé komikus volt az óvakodás, ahogyan borzongva próbálkoztak megint a vízzel, ugyanakkor érthető: a sáros zagy néhány fokkal csökkentette hőfokát.

Őket valójában nem zökkentette ki a kényszerszünet, ott folytatták, ahol az áradás előtt abbahagyták.

A póz annyira megszokottak, annyira következetesnek látszott, úgyszólván azt a benyomást keltették, mintha soha el sem mozdultak volna. Mint a Rapanui kő idolumai – már-már kortalanul.

Mint valamikor, amikor a folyó hullámain csillogott, netán borongott ez az érzelem. (Itt a *valamikor* még viszonylag röpké időszakot jelöl, a későbbiekhez képest föltétlenül.) Netán játékkedv. Fölfogható lett volna ugyanis valamiféle érzelmi hancúrozásnak (az is volt; naná), elrejtésére illem, konvenció kötelez, de amely – oktalanul? – rendre kibújik az emberből. (Abban az értelemben – persze – egyáltalán nem oktalanul, hogy van oka.) Megfontolatlanul? De hiszen éppen annak a legszebb példái ők ketten (*die Beide*), mit tesz az önfegyelem, és hát az önbecsülés. Mert hogy arról is szó van.

Hogy mégse érje szó a ház elejét – amint mondani szokás. Avagy, fordítva a szón, alkalmazkodni a megszokáshoz. Itt, a nyilvánosság előtt, nem szeghetnek szabályt, mivel olyanoknak okoznának megrázkódtatást, de legalábbis keserűséget, akik nem érdemlik meg. A tapintat mindenképpen kötelez. Innét a szigorú diszkréció, innét a józan megfontoltság, a benső viharok elfojtása. A kőbálvány rezzentlen. Követnék a példát, a másolatban azonban nem lehet tökély; az arcándulások, ajakbiggyeszté-

sek, szempillazizzenések, nyál-ezüstök teljességgel nem fékezhetők. Nem várható el. Még önmaguktól sem, bármennyire áhítanak.

Motyogásaik kivehetetlenek. Vajon elhangzik-e akárcsak valamelyikük szájából *életünk legszentebb szava?*

Szükségképpen így kellene lennie; de így van-e?

Valójában mindössze kívülről sejlik motyogásnak a szájmozgás, valójában értelmesen, célratorón, noha szüksézáván cserélik ki gondolataikat. Állapotukról nyilatkoznak; minden szó megfontoltságból ered. És lázból és izgalomból és vágyakozásból. Amiket elfödnek. Bizonyára föltolulnak azok a szavak, amelyekből hízelgések, vallomások, udvarlások, kényeztetések állhatnak össze, ám az öncenzúra szigorú. Messzemenően ügyelve a környezetre.

Föltehető a kérdés: nem kényelmetlen-e ez a zabola; ám minden kényszer kényelmetlen, döntő az, mit védelmez, minek érdekében vállalják. Ennek a két embernek egyszer majd – optimális körülmények között, azaz: négy szemközt – bőséggel lesz (esztendők múltán lett is! éltek vele) közlendője egymás számára, akkor majd összekapcsolhatnak az itt és most elhangzott, elsuttogott, eldadogott sűrítményhez. A sovány, ám lényegre törő vázlatához. Abból a távlatból ekként értékelődnek jelenlegi nyelvi gesztusaik. Az a távlat azonban egyelőre nem jelent meg képzeletükben, valami hasonló pusztán ködlik elméjük (lelkük?) bugyraiban, a tisztázások – akaratuk ellenére – elodázódnak. A homlokuk mögött aggodalmak kavarnak.

Azt ugyanúgy kendőzniük kell.

A férfi hirtelen fölugrik, vízbe veti magát. Elöttük a zubogóban megbotlott egy vékonyka falubeli lányka. Éppen időben érkezik, sikerül megragadnia egyik hadonászó karját, kivonszolnia a főnyre. A lányka prüszköl, köhög, vizet nyelt. Az asszony is fölállt, a lánykát faggatja. Egyelőre azonban a rémület elnémitotta; úgy reszket, mintha megdermedni készülne.

A férfi gyöngéden korhol:

– Mit keresel itt a csurgón, ha nem tudsz úszni?

Feleletet nem vár, a kimentett egyelőre képtelen a válaszra. Sikerült rávenni, hogy üljön le a homokba, később majd visszaviszik a túloldalra – társaságához. Ki kell fújnia magát.

Nekik csakúgy; az esemény kibillentette őket megrögzött helyzetükből, keresniük kellett a gyors és pontos visszatalálás módját. Mielőbb, ne húljön ki a hovatovább megszokott hangulat, amelyben feszélyezettség nélkül jól érezték magukat. Feszélyezettség nélkül, erre tették a hangsúlyt; semmi estre sem akartak hibázni. Nemhogy a leleplezést, kerülni már a gyanút. Más szóval: a fölösleges bonyodalmakat, amelyek föltehetőleg szétrombolnák ezt a törekeny érzelmi építményt. (Minden óvakodásuk ellenére ilyesféle történik majd: várt-nem várt fordulat.) Ezt a szublimált összetartozást. Az eddig kidolgozott, vagy inkább spontán stratégiák szintén sérülékenyek, csupán a védekezésre koncentrálnak. Végére is visszazökkentek korábbi pozíciójukba, hallhatták, miként halkul el a kimentett fruska zihálása mellettük, a férfi a böngyök után kapkodott, vizes testét újból és újból célba vették a vérszívók.

A folyó pedig ismét *oly lágyan, oly szelíden...*

Végbement a visszarendeződés.

Ezúttal a férfi ült háttal a zubogónak, mintha előbbi kényszerű megmártozásával megcsömörlött volna tőle, holott nem erről volt szó, háttal kívánt fordulni a napnak. Az asszony pedig lekapcsolta és begyűrte a fürdőruha felső részének pántjait, arcát, nyakát, mellét és hasát tárta föl a sugaraknak. Nem viselt napszemüveget, apró szarkalábak jelentek meg hunyorgó szeme sarkában. Így hát megint szembe kerültek, folytathatták tovább rendületlenül a néma eszmecserét. (Aligha lenne pontosabb a 'néma' jelző helyett a 'szakadozott', mivel a csöndök többet fejeztek ki a nehezen kisikló szavaknál, szókapcsolatoknál.) Mindössze a legszükségesebb, a megkerülhetetlen gesztusokat, fintorokat tartották életben.

A szobrok újfent klasszicizálódtak.

A főnypart élte saját életét – bögölyeivel, szúnyogjaival, szitakötőivel, a keserűfűből előmerészkedő ászkákkal, becsukódott kagylóival, nedvességre vágyó kék boglárkalepkéivel, szegélyén a lelassult víz a futkározó vízipókokkal, a megcsillanó apróhal-rajokkal.

Megállapodtak ők is a vegetáció parádés szilenciumában; kiismerhették már a belezsúfóldott nyüzsgést, a rejtjelezett várakozások meghökkenítő szinkópáit. Itteni létformájukká vált és programjukká egyben. Volt idejük megérteni: kiapadhatatlan erőforrás számukra, akik egyaránt rászorultak lendületként és fékeként bonyolult, legkevésbé sem tisztázott állapotukban. Keményebben fogalmazva: a józan ész terrorizálta őket.

A férfi szeretett volna néhány neheztelő szót odavetni azoknak, akik átjöttek a túlpartról a csöndben várakozó lánykáért, látva összeborulásukat, elállt szándékától, közönyösen fogadta a hálálkodásokat. Az asszony sem szólt semmit, elnézően mosolygott feléjük. Mosolya az arcán ragadt, az idegenek távozta után maradt belőle a férfinak. Finom szemrebbenés volt a köszönet érte. Ismert és vágyott reakció a másik oldalról. Ezek a mozzanatok talán harsányságoknak tűnhettek volna föl közömbösnek ható némajátékukban, szerencsére nem volt közelükben senki, aki pontosan olvashatta volna, és a bársonyos pillantások sietve fölszáradtak a tűző lángolásban.

Kinn is, benn is fojtogató volt a hőség.

Zaklatottságukat időről időre magába forralta a rekkenő meleg, vagy éppen lehűtötte a hullámok készsleges cirógatása. Amint beleereszkedtek a vízbe, lábuknak minduntalan kis halak ütköztek, nem bírták, nem akarták kikerülni a vonzó illatokkal kecsgetető bőrüket. Tolakodó riválisok az érinthetőségben. Csiklandozásaik elől az úszásba menekültek.

A férfi kicsivel merészebb volt, néhány karcsapással beúszott egészen a forgó közepéig (a *kutyorig*, miként az itteniek tisztelettel emlegették), aztán rábízta testét az áramlásra, hagyta békésen sodródni körben, majd a csurgó, a főnypart felé, ahol megint megtalálták egymást az asszonnyal, újfent elfoglalhatták helyüket a forró homokban, ami hűségezen őrizte lenyomatukat, ott-létük plasztikus emlékét.

És ennek így kellett ismétlődnie – mintegy az örök visszatérés megakaszthatatlan regressziójának szimbólumaképpen. Úgyszólván valahol a halál peremén.

Ahogy valamikor a folyó hullámain csillogott, netán borongott ez szorongató, hibákra készítő érzélem.

*

Lehetséges, hogy – miként annyi más titokzatos limlomot – ezt a helyzetet is a víz hozta ide az ismeretlenből?

A víz mint nélkülözhetetlen életnedv.

Töprekedésre méltó ötlet. Ki tudja, alkalmasint ott és akkor fölmerült-e bennük. Kétségkívül jelképek közt éltek (ahogy mindenkor – mindenki), korántsem volt egytől egyig megfeythető az összes. Holott valóban ott csillogtak, netán borongtak a folyó hullámain.

Egy ideig. Aztán talán éppen azok a hullámok vitték tovább azokat valami másik ismeretlenbe, amit közönségesen jövendőnek (késlekedő múltnak?) szokás aposztrofálni. És amitől egyébként tartani lehet, tartani érdemes, képtelenség belelátni. Hogy mit hozhat.

Ó, ha csak sejtették volna!..

De nem sejtették; még a körvonalait sem.

Persze, a dolog természete miatt, hiába sejtik, kitérni úgysem bírtak volna előle, egyszerűen lehetetlen kiszámítani szeszélyeit. Hús esztendő múltán már értik a hibákat, a félreértelmezéseket. Ám a múlt, megint csak természete szerint – korrigálhatatlan; ami megesett – megesett. Ugyanakkor földidézhető, összevethetőkké válnak a tévedések a helyes megoldásokkal, a vétségek az erényekkel, a léhaságok a komolysággal. Az érzélem barokk szertelensége > egészen a teljes sorvadásig. Egyszeriben másnak látszik az egyenleg.

Ők tehát az eltelt idő ellenére egyre ott ülnek a főnyparton, ahol az elbeszélő egyszer s mindenkorra (aha) megörökítette, irodalmi státusba vette őket: a megszkott testhelyzetben, a megszkott körülmények között. Bátor, de inkább botor vállalkozás > ki férközhet magabiztosan két egymásba szikrázó pólus közé, ha valaki mégis, vajon szuverén maradhat-e a két pólus? Minden elbeszélői kérdések kérdése ez, meggyőző válasz ritka: általában remekmű a neve.

Die Beide – ők ketten inkább izgalomtól, semmint szégyenkezéstől lángoló arccal fordulnak a tisztázhatatlan lehetőségek, az esélytelen jövő irányába, szeretnék átmeneni az akkori forráságot a későbbiekre, ha lehetnek későbbiek. Nem sok esély adható nekik. Elbizonytalanodásuk nem jelentkezik külsőségekben; tartják az eddigiekben jól bevált testhelyzeteket, amelyek alkalmasak a fürdőzés kellemetességeinek teljes kihasználására, valamint megbízható rejtőzködést kínálnak a pletykákra vadászó rosszindulat elől. Nem kétséges, minden minutumban vetődik feléjük egy-egy sanda pillantás, ezek pedig csalódottan váltogatják egymás között a sikertelen kísérleteket. Itt-létük lassan megszkottá váló aszimmetriája. Mindketten tudnak róluk, mind-

ketten rutinosan háritanak. Fölkészültek, nincsenek kétségeik az éberség fontossága felől. Kötelékeiket ők maguk is számon tartják, nemcsak rosszakaróik; kétségkívül várják a föltűnést kerülő lazítást, ám nem hamarkodnak el semmit. Nem pusztán rögös az út, bosszantó csapdák rejlenek minden fordulója mögött. Mindig akad, aki bukásukra bazíroz. Számosak az ellen-drukkerok.

Talán volt ebben valami az örületből, talán részegség volt inkább, esetleg túlhazbó szenvedély, már húsz esztendővel korábban is kissé megkésettnek tetszett életkorukhoz. Ügyet sem vetettek rá. Pillanatra sem élték meg a korszerűtlen idegenségét. (Sőt. Két évtizeddel később sem. Infantilizmus? A *vénülés évei* szenilitása? Ostoba föltételezések.) Szendvedély-deficit. Kiegyenlítettlen hátralék. A *völgyben a hervadó kertí virágok, még...* szóval egyre zöldfülű a lelkesedés. Kell-e, lehet-e és mit tenni ellene? Az a kérdés, amely a legkevésbé sem foglalkoztatja őket a fővenyparton; annyira sem, mint a kagylók útvonala az iszapban. Egyik-másik ugyanis megmagyarázhatatlanul szakad meg, nem deríthető ki, hová tűnt a nyomhagyó. A tépelődés energiavesztéssel jár, nem pocskolhatják erejüket fölösleges ügyekre. Buta herdálás lenne. Belekóstoltak valamibe, ami – úgy látszik – mindennél ízletesebb, szükségtelen kockáztatni. Kísértik a lehetetlent: steril valósággá hangszerelni át a steril fantáziát. Csakhogy a valóság sosem olyan zenei, mint a képzelet, fogyatékosabb a ritmusa, esetlegesebb az összhangzata. Ám ha fordítva áll a helyzet, akkor sincs könnyebb megoldás. A remény halvány, de nem engedik hatalomra a kétségbeesést. A beletörődést pláne. Az asszony, aki szemben ül a nappal, hunyorog, amint élesedik a napsugarak beesési szöge, árnyékfoltnak látja a férfit, kissé megijed, megrázkódik ettől az elmosódottságtól. A balsejtelemtől. Az alig észrevehető változást a másik rendhagyónak vélelmezi, nyugtalanul vonja össze szemöldökét. De csak a nap aranyát látja vibrálni szeme előtt a csodált bronztesten, aggodalomra nem lát okot.

A túlpart beárnyékolódott, amint a nap nyugatra fordult. Azért szokták a fővenypartot választani – többek között –, mert jóval tovább süti a nap. Persze, amiatt szintén, hogy ezt mások nemigen favorizálják, nem kockáztatják a kissé nehézkes átkelést a csurgón, de választják a finom homok miatt is, amely azonnal átforrósodik, ha csak kis időre elhagyják. A fürdőzők nagy része ilyen tájban indul haza; megéheztek, munka vár rájuk a ház körül, csupán elfáradtak. Ilyenkor még óvatosabbnak kell lenniük, a gyanakvók örömet lepleznék le titkaikat. Inkább lassan cihelődnek ők is. Az átkelés után (túlfelől van a falu) fölöltöznek a bokrok között; a férfi javasolja, tegyenek egy sétát az erdőben. Arra gondol, ott talán nincsenek annyira szem előtt, mint a folyón. Az asszony készségesen beleegyezik.

– Menjünk. Van még időnk.

Társa megkérdézhethné, mihez viszonyítja az időkorlát fölszabadítását, de fölöslegesnek véli. Átvágnak a kiszáradt réten, amelyet mindössze az iglice kifakult virágai tarkáznak itt-ott, átkelnek a fürdőhelynél a folyóba torkoló patak kissé föntebbi hídján, tágas szekérúton, sárguló kukoricás mellett ballagnak árnyékban a tölgyerdő felé. Innét az erdő lehúzódik a folyó távolabbi kanyarulatáig, sőt, követi is egy darabig a medret, ott elől viszont, ahol behatolnak a sűrűbe, mintegy kétszáz méteres sávot al-

kotva keresztbe fordul a mezőn. Ennek megfelelően elég hamar átjutnak rajta, és a másik szélén egy szürkére ázott (és száradt) magaslesre bukkannak. Számukra menedék. A férfi talán tudhatta, hogy itt tornyosul, minden esetre otthonosan mászik föl létráján. Az asszony gondolkodás nélkül követi.

Ahhoz elég magas a faépítmény, hogy jól be lehessen látni a tájat, kivált az erdőszélet. Tulajdonképpen pontosan követhetni a folyót; szürkésebb a partját szegélyező fűzek lombja.

Mélyeket lélegezve álltak a mellvédre támaszkodva, alattuk a fölszántott mezőről erős földszag érkezett – az elvégzett aratás utáni munka frissességére figyelmeztetve. Egymáshoz simultak olyan szorosan, ahogyan azt nem engedhették volna meg maguknak a fővenyparton. Mások előtt semmi esetre. Légzésüket a növekvő izgalom szaggatta, időnként lihegve préselték ki magukból az összesűrűdött levegőt. Időnként szembefordultak, hevesen összeborultak, így merevedtek mozdulatlanságba. Valószínűleg zavarban voltak, nem tudták pontosan, mit kezdhetnének egymással. Tartottak tőle, hogy valami végzetes hibát követnek el, amiből nem lehet visszakozni. Ami megbántja a másikat. Különös, de ezúttal sem esett sok szó közöttük, jóllehet, bőséggel lett volna kibeszélnivalójuk. (Húsz év múlva majd a csendes kiskocsmában fölidézik megfagyott múltjukat, észreveszik és leverten kárhozzátják hajdani bátortalanságukat.)

Lenn a friss szántás gazdag terítékén civakodó varjak osztozkodtak.

Megrökönyödvé nézték a falánk madarak veszekedését, az értelmetlennek látszó küzdelmet, miközben a maguk békéjét keresték. Ismerték sérülékenységét. Éppen ez a tudat fogta vissza mindkettejüket elhamarkodott cselekedetektől. Egyúttal tisztában voltak a túlzott óvatosság lehangelő, sőt, kiábrándító bénultságával. Őrlődtek, vívódtak, ingadoztak. (Semmi esetre sem a hűség gátját érezték, nem a szabályokét, a megoldás kilátástalansága terhelte heves ábrándjaikat – állapították meg az idők végtelenjéből.)

Az asszony lassan, finoman végigsimította a férfi arcát. Az megragadta, megcsókolta a cirógató kezét. Egész testükkel egymáshoz fordultak, szorosan összefonódva beleszólták magukat az időtlenségbe. Olyan mélységbe, ahonnét – úgy érezték – többé nem lesz számukra kiút. Valahogy mégis kikecmeregtek, elfogyott a levegőjük, apránként kibontakoztak a szorításból, és fáradtan (ijedten?) lehuppantak a magasles összerótt padjára. Kapkodva, szuszogva vették a levegőt, mintha többé nem férhetnének hozzá. Az egész a bőséges táplálékra akadt varjak türelmetlenségére hasonlított.

Elnevezték magukat.

Egyszeriben akadt beszédtemájuk: elő kellett hozakodni a folytatással. Nem volt túlságosan könnyű; a körülmények tisztázatlansága nehezítette. A legszimplább kérdések – mikor, hol, hogyan? – kényszerítették ki a gondos válaszokat. Valójában mindketten ismerhették a lehetséges megoldást, talán csak méltatlanul praktikusnak, lélektelennek vélhették az ilyesféle társalgást. Igen, mindig, mindenütt ott tolakodott a félszükségben jelentkező félelem közöttük, elronthatnak valamit.

Hogy rájuk tör a kiismerhetetlen rontás.

Aztán a férfi erőt gyűjtött, kissé körülményesen részletezte a lehetőségeket (amiket egyébként mindketten pontosan ismertek, de meg kellett futniuk a köröket), az asszony szótlánul hallgatta, ha szükséges volt a beleegyezése, bólintott, aztán ismét megölelték egymás, megint remegve csókolóztak (visszaeveztek a gyakorlatiasságból a szenvedélybe), aztán komótosan lekászálódtak az építményről, a férfi készségesen segédkezett volna az asszonynak, de az nem szorult rá, aztán kéz a kézben visszaindultak az erdőn át a faluba vezető útra, aztán...

És a következő aztán már az asszonyt vezette be másnap hajnalban a férfi udvarára. Már elhallgatott pirkadásra az ősbabonák nyávogó kuvikja, a kakasokon volt a sor. A vendég jól tudta, nem kell kopognia, nyitva az ajtó, bent várják, és valóban ébren várta a férfi, kipattant az ágyából, hogy fogadja az érkezőt, belülről ráfordította a kulcsot az ajtóra, vállát átölelve irányította az asszonyt fekhelyéhez a szobában, sietve ledobta pizsamáját, és az ágyból figyelte partnere vetkőzését. A férfit meglepte, hogy az asszony a tréningruha alatt nem visel semmit, boldogan szorította magához a mellé sikló testet, amely magával hozta kintről a hajnal hűvösét, remélte, hamarosan átforrósodik arra a hófokra, amely délutánonként a fővenyparton jellemezte, remélte, végre beteljesedik maga a remény, mi több, a végtelent remélte mindebben.

Aznap délután úgy érezték az átforrósodott homokpart szokásos bénaságában, hogy megtalálták a *megfejthetetlen erdőben a baráti növényeket* (ők aztán tudták, mennyire baráti a keserűfű), *kavicsokat, kígyókat, baráti madarakat*, miként egy jeles szerzőnél olvasható. Esetükben szintén átérezhető globális igazságnak tetszett, még ha kígyó – legalábbis láthatólag – nem ólalkodott közelükben. Persze, ki tudja, mekkora a misztikus metaforák hatósugara? Végtére is bármi lehetséges. Hajnal óta ekként fogják föl, hajnal óta új az időszámítás, a világtérkép, a kozmikus háttérsugárzás.

Valamikor a folyó hullámain csillogott, netán borongott ez az érzés – összegezték évtizedek múlva rögeszmésen, azon a délutánon azonban meg voltak győződve róla, hogy ez a valamikor éppen most kezdődött és remélhetőleg nem látszik a vége. Egyikük sem töprengett azon, ha igen, egyáltalán mi táplálja az efféle bizakodásokat. Egyelőre ugyan magukban üldögéltek megszokott helyükön a bevált pózokban, ám bármikor földülhatja nyugalmukat valaki, aki társaságukra áhítozik. Mindössze át kell lábalnia a csurgón. Azaz: kívülről marad minden ugyanúgy, ahogyan tegnap, tegnapelőtt (és a többi tegnapelőttben) kialakult, a benső azonban végképp telített a hajnallal.

A levegő pedig fénylő vibrálással – közvetlenül a víz színe fölött. Ugrándozásra csábítja a kis halakat. Vagy a menekvés illúzióját kelti a nagyobb rablóktól.

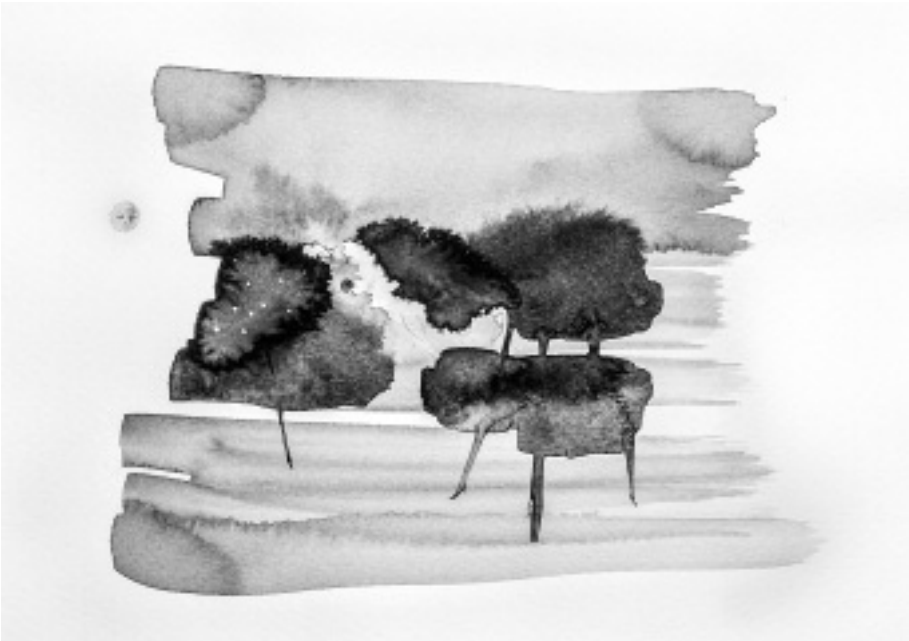
A folyó oly lágyan, oly szelíden...

*

- Mit kérhetek neked? Egy pohár bor jó lesz?
- Lehet vörös?
- Miért ne.

A felbök születése II.

A varázsló kertje

A kisvendéglő sarkában ültek, egymással szemben, a férfi sosem kívánta az egymás mellett ülést, azt mondta, olyan, mintha vasúton utaznának. A főlsgológó fölvette a rendelést. Ők ellenben csendben várták, hogy kihozza, nem akartak addig belemélyedni a beszélgetésbe. Az eltelt évtizedek nyomot hagytak rajtuk, főleg a küllemükön (noha talán nemigen roncsolódtak), szenvedélyük ekkora kihagyás után elemi erővel talált vissza korábbi formájához. Szinte egy csapásra ott tartottak, ahol annak idején kapcsolatuk megszakadt. Így aztán a férfi megengedhette magának a kedélyeskedő szemrehányást:

– Minapában a faluban üresen hagytad a hajnalomat.

– Nem tudhattam, hogy nyitva az ajtód.

Dehogynem. Valamikor is úgy volt.

Na, de este...

Nevetnek, ám mintha enyhe rezignáció fátyolozná a hangulatot. Tekintetük vizsgálódva fonódik egymásba, akárha a csaknem feledésbe merült egykori pozícióikat kísérelnék meg fölídézni. Mosolyukban csupán a kedvesség őszinte; arra való, hogy fájdalmat palástoljon. Mindkettejükben ugyanaz a hiány keseredett meg. Öntudatlanul benne a sunyin lopakodó elmúlás fenyegetése. Konkrét jelzést kaptak felőle; leszaggatta mindkettejükéről korábbi láncikat. Itt a nagyvárosban igazán semmi indiszkréciónak nincsenek kitéve, fölídézhetik a múltat, ha kedvük tartja, ha képesek rá. De hiszen képesek. De hiszen szemük előtt ennyi idő után is minden egymáshoz köthető pillanat. Helyszínek, események, szavak, mimikák, gesztusok. Sőt. Az érzemények hevesége tör utat magának az elfáradt figyelmen, élénkíti meg érdeklődésüket. Emiatt kerültek ide. A helyszín akár más is lehetne, arcukra formálnák azt is. Kítőlnének az időtlenséggel, vagy pontosabban: azzal a mondhatni misztikus idővel, amit a hömpölygő folyamból maguknak kisajátítottak. Ellátták makacsságuk védjegyével. Ekképp aztán a nagy áradatban is az övék. Játékos komolysággal licitáltak egymásra, hogy mennyire. Mégsem volt egészen játék; olykor meghatottságba bicaklott. Szerencsére, kéznél volt a boros kehely, el lehetett iminálni a koccintásba.

A forrósuló heveségen át-átszivárgott némi határozatlanság, leplezhetetlen félzségesség. Netán tartózkodás. Egyelőre az okok kideríthetetleneknek mutatkoztak. A hezitálásban ismeretlen eredetű aggodalmak settenkedtek. Ebből a szempontból nem látszott jó ötletnek, hogy szemben foglaltak helyet, az asztal meggátolta a testi érintkezéseket. A kezek sem találtak egymásra fölötte. Maximum a poharak csendültek össze. A társalgás leragadt a kivételesnek minősített múlt részletezésénél, az elválás traumáját azonban éppen csak érintette. Az asszony készségesen vállalt volna bizonyos felelősséget a hibák miatt, a férfi nem engedte, hogy kizárólag magát kárhóztassa. Azt a fájdalmát ennek ellenére sem hallgatta el, hogy amikor hiteles ajánlattal kereste meg telefonja, az asszony elutasította. Egész egyszerűen lerázta. Nincs helye a kertelésnek; ez volt az igazság. Abban mindig biztos volt, hogy nem léhaságból tette. Miképpen ő sem az ajánlatát. Egy fájdalmas esemény folytán szabaddá vált, ezt akarta közölni.

Vagyis a folyó hullámain egykor valóban boronghatott baljós sejtelem szintén. Igyekezett ragaszkodni legalább a szinte észrevétlenül fogyatkozó jelképekhez.

Az ajánlatban a legcsekélyebb agresszió sem riaszthatott, éppenséggel az agressziók megszűntét próbálta a maga módján jelezni. Nem vádaskodásként tért ki a históriára, lankadatlan figyelmét, vonzalmát tanúsította. Az asszony bánatosan lehajtotta a fejét, a férfi sajnálta volna, ha szégyenkezik a könnyelműen elszalasztott pillanat miatt; gyanította, hogy a helyzet mindig bonyolultabb, mint amilyenek mutatkozik. A köznapi valóság csupán szimpla regényekben kínálja magát megismerésre, egyébként akár a legagyasabb, legrafináltabb fizikusok elől is képes rejtőzködni, visszahullani a globális nagy-elbeszélésbe. Arról nem is szólva, hogy... Nos, arról éppen nem itt kell beszélni. Ki tudja pontosan, miről kell itt beszélni: Ők szintén csak kerülgetik, mellékesnek tetsző témákat keresnek, közömbösnek tetsző szövegeket, amelyek valamiképpen mégis közelítenek a nehezen kimondhatóhoz. Többnyire parabolák; akaratlanul csúsznak ebbe a sejtelmes formába.

A férfi váratlanul visszakozik az imént félben maradt párbeszédhez:

– Igen, az este. Más az este és más a hajnal. Friss hajnalok, fáradt esték. De nem ez a lényeg.

– Hanem?

A férfi akadozva, noha kedvvel, már-már gyönyörködve ecseteli az egykori hajnalok varázsát, az üde fényekben megcsillanó testet összes titkával egyetemben, a bőr aranylását, a formák, idomok árnyékból kibomló szépségét, a nyál csillanását csók után az ajkakon, sóhajokat, elnyelt sikolyokat. Az este – ha nem is volt fáradt – riadtan hatott, a hajdani élmény ideges keresésének, visszaidézésének, örömmel, ám kevéske derűvel. A sóhaj ötlük föl benne: „de régen simogattak már ilyen lágyan”. Parányit büszke az elismerésre, ismétlések esélyét látja bele.

Az asszony bágyadt mosolyából nem következtethet semmire, önteltségre utalna, ha nagyon pozitívrá értékelné. Kínosan ügyel ezekre az apró finomságokra, úgy érzi, alkalomadtán fontosak lehetnek. Azok voltak már a fővenyparton; következetes szótlanságuk, visszafogott gesztusaik tehát korántsem pusztán a külvilágnak szóltak, noha annak csakúgy, kapcsolatuk őszinteségét, lehetséges tisztaságát óvták. Tudja ezt az asszony szintén, de nem szívesen szolgáltatja ki magát. Az az elszalasztott két évtized ugyan nyomot hagyott, ám nem homályosította el az egykori félelmeket; elképzelhető, hogy újakkal gyarapította azokat. Óhatatlanul ilyesmire utaltak az esti együttlét félszégei, a hevesség átsiklásai a megfelelési kényszerbe, a megmagyarázhatatlan idegenség-érzet az ismert rezdülésekben is.

Az asszony gyakran szabadkozásba menekül. Talál ugyan mentséget, mégis szabadkozik.

A férfi igazságtalannak érzi a felelősség átvállalását társa gesztusában; a maga sutaságait igyekszik a bocsánatkérésekhez társítani. Idegesítően ugyanazok a körök. Átléphetetlennek látszanak. Átléphetetlennek, mivel közönséges főbiák. Kapóra jönne egy olyan mozzanat, mint az erdőszéli magasles volt az alig megközelíthető históriában, lazíthatná ezúttal is a fölcsigázottságot, előbbre segíthetné az egymásra

találást. A férfi megpróbálkozik a hivatkozással, ám az attól még múlt marad: lejátszódott, emlékké satnyult. Mindketten megmosolyogják a kísérletet, mintha nem vennék tudomásul, hogy kudarcnak bizonyult. Marad a sürgető keresgélés, a reménykedés – az egyelőre céltalan parabolákban.

Egyik sem vezet semmiféle jövőképhez.

Holott itt és most, kimondva, kimondatlanul arról lenne szó, körötte esetlenkednek eltökélten. A megoldás valószínűleg inkább könnyedséget igényelne, semmint ezt a minden áron kényszerített rögeszmét. Szabadulást a nem is annyira közös múltak koloncaitól. Mivel mind a könnyű, mind a nehéz évek megterhelnek nyűgeikkel. Olykor, mint itt e kettő (*die Beide*) között lerázhatatlanoknak tűnnek föl. Annak érzik.

A pincérnő – kívánságukra – finom pástétomszerű ínycsínnyel rukkolt ki: darált dióval krémesített padlizsánból készült, különleges kenyérfélét szervírozott hozzá. Hatalmasodjék el fölöttük egy másféle mámor.

Legalább a rendelés sikeres. Már a látványtól elégedettek; az ízek pedig igazolják a látványt: érdemes volt.

Mindeközben lejátszódik egy kellemetlen közjáték. Magyarázhatatlan és legalább annyira váratlan: a vendéglőben apró darazsak, kecskedarazsak bukkannak föl, egyik megcsípi az asszonyt. Nincs igazi riadalom, mindössze arról faggatja a férfi, nem reagál-e túlérzékenységgel az efféle balesetekre. Az asszony nemleges válasza ellenére javasolja, hogy sürgősen hűtse le hideg vízzel, nehogy földagadjon, majd pedig ecetet kérnek a főlszolgálónőtől. Kis fehér porcelán tálkából kezelgeti az asszony a szúrás helyét. A férfi kiigazítja, amikor a fullánkot próbálná megkeresni:

– A darazsak nem hagyják a bőrben a fullánkjukat, a méhek igen, azok belepusztulnak a csípésükbe.

Szerencsére, mit sem romlott az asszony kedélye, sőt, a föltálat finomságtól, a remek bortól javult is. A férfi pedig igyekszik szóval elterelni figyelmét a zavaró mozzanatról. Ebben a pillanatban talán arra sem ügyel igazán, hogy parabolákkal közéltsen mondandója egyenesben kimondatlan lényegéhez, ugyanakkor ódzkodik a direkt vigasztalástól, nehogy túlértékeli az égető, de nem elviselhetetlen fájdalmat.

Semmi esetre sem uralkodják el a tétovázó lélek el-elbizonytalanodó fájdalma fölött, ami viszont föltétlenül túlérzékenységből eredeztethető. Jobb, ha mindketten tudomásul veszik.

Folyójuk, emlékezetük folyója fokozatosan: méterről méterre hullámszik bele a mostoha idő hömpölygésébe; egybemosódnak hajdani káprázatok, törött hangulatok, jelenbe kavardult vágyak, megkésett ábrándok. Igen, a vámpíridő. Kimondatlanul is gyanítják mindketten, ennek így kellett történnie. Nem szűnt meg a varázs, a realitás agressziója ellenére sem. A fővenypartot teljesen elborította a burjánzó keserűfű, az aranyvessző fakuló/hervadó virágai, amelyekre szulák tekeredett, fehér tölcserében eltévedt szender vibrál, színes szitakötők, boglárkalepke rajok tévelyegnek fölötte.

És a korrekció? A korrekció az emlékezet kártyatrükkje. Szemfényvesztés. A károsultak lebegtetik magukat hitegetve. Az ő életkorukban már komikusnak tetszhetett volna.

A tévképzet – ennek ellenére – megfordult ebben a két fejben szintén, annak ellenére, hogy józan eszük mást diktált. Talán lehangolóbbat, esetleg mégis a folytatás módozatait.

A férfi nem annyira félt, inkább irtózott a kudarcoktól, lelkében nem nyíltak fiókok elfogadásukra. Nem jelenti azt, hogy egyáltalán nem számolt volna velük, figyelmét, energiáját azonban minden körülmények között háritásukra koncentráta. Az asszonyt szorongásai, kétségei labilisabbá tették: tartott mindenféle konfrontációtól, hajlott a beletörődésre. Jelképesen az az állapot felelt meg legkivált jellemének, amit annak idején a fővenyparti sütkérezésekkor a sokat mondó, kifejező csönd és a mozdulatlan szemlélődés teremtett meg > abban a kockázatmentes közegben érezte elemében magát. A férfi ezt sosem könyvelte el hibájául; egyszerűen tudomásul vette. És az asszony sejtette, hogy így lehet. Pedig valójában sosem magyarázkodtak, egymást elvéve sem minősítették. Soha semmi, ami kockáztathatta volna az elfogadást. Kialakult köztük egy néma egyetértés a készenlétre, ám a megfelelő pillanatok ennek ellenére kihasználatlanok maradtak.

A folyó oly lágyan, oly szelíden...

És mégsem változatlanul. Többnyire valóban szikrázott, esetenként meg komorlott. Komorsága jóval mélyebb titkokat rejtett, mint a fölszíni csillogás, lehetetlen volt megfejteni talányait. Arra azonban föltétlenül figyelmeztette a vak szenvedélyben fuldokló párost, semmi esetre se érintsen közös érdekszférájukon kívül eső pontokat. Amennyire tudták, betartották ezt a szabályt, nem szerették volna továbbra sem kiszolgáltatni magukat illetékteleneknek. Mindketten belátták, fönntartásaik, kétségeik, de reményeik szintén ugyanazok, mint a hajdanban félbehagyottak. Ebből szükségszerűen származott némi zaklatottság, jobbára azonban a türelem kerekedett fölül. Amíg az asszony az ecetes borogatással foglalkozott, a férfi azon töprengett, miként kezdődött pontosan ez a hanyatlás, kihűlést nem ismerő viszony, mi lehetett az a pillanat, amikor összeszikkáltak az óvatlanul (netán eltökélten?) közelgető pólusok. Rákérdezhetett volna, de nem akarta társát zavarba hozni, terhelni a hosszú idő alatt bizonyára eljelentéktelenedett kérdéssel. Ámbár a meglepő, noha nem éppen váratlan újraindítás fölülírhatja a gyors minősítést.

Aligha indulhatott léha vadászatképpen; abban az esetben ugyanis az egykori megszakítás végeleges volna; mindkettejük számára úgy lenne kézenfekvő. No, de nem; hanem az ismételt egymásra találásban. A férfi megfogadja magában, egyszer kifaggatja az asszonyt az elherdált időről, vajon mindeddig föltörhetetlenül blokkolta-e közös múltjukat. Egyelőre, persze, nem tudja, mikor hangozhat el ez a kérdés, ha egyáltalán. Ebben a pillanatban ahogy nyelvét végighúzta cserepes ajkain, úgy látzott mintha már a lehetséges válaszokat élvezné. Sietve ráemelte borospoharát a másikkra. Eszébe jutott, hogy azokban a néha homályba hulló időkben többször előfordult, hogy együtt voltak nagyobb társaságban, Vajon valóban annyira tökéle-

tesen álcázták magukat, hogy senkinek a gyanúját nem keltették föl? Vagy csak nem merészelte senki fejükre olvasni sejthető kapcsolatukat.

Mindegy.

Lehangoló, de most sem tartanak előbbre. Továbbra is lényeges a rejtőzködés; az idő nem végezte el tisztító munkáját. A profiltisztítást – tolakodnék a gazdasági köznyelv a szépliteratúrába. A férfi kuncogott magában, hogy ez az okoskodó kifejezés fölöttlött benne. Nem, ezt nem osztja meg az asszonnyal. Megint egymás megátalkodott bámulása. Valamikor a folyó hozhatta ezeket a gesztusokat, ahogyan hullámain torlódott föl szenvedélyük. Elképzelni is lehetetlen mást. Az asszony kicsi szeme időnként szűkebbre húzódik, mintha a látvány belsejébe próbálna hatolni. Homlokán ráncárnyékok jelennek meg, de nem engedi, hogy elmélyüljenek. Különben is – véletlenből, rutinból-e –, háttal ül az ablaknak: jótékony, leélezett fény simítja egybe az arcát. Így csinálna helyet magának a fővenypartról ismert rajongás? A férfi szeretné remélni. Úgy gondolja, oka van föltételezni.

A gondolat, amely körvonalazódni kezd agyában – maga sem tudná megmagyarázni, mi hozta elő – alaposan meglepi. Nevezetesen, hogy sosem találkoztak télen, hogy félreismerhetetlenül a nyár a közege ennek a tűnődő szenvedélynek. Mondhatni: a perzselő nap, az érzelmek hőfokával versenyző kánikula. De vajon mennyire hűtenék vissza a jeges szelek, a téli fagyok a nyaranta (az újabb nyárban csakúgy!) csillapíthatatlannak tetsző lázat? Vajon átvészelné-e a zimankót, lüktetne-e a vastag hótakaró alatt, újult erőre sarjadna-e az olvadással? Kérdések; alighanem föl kell őket tenni. Alighanem válaszokat kell keresni. Kényes, sérülékeny a heves érzelem. A parázs és a lángolás. A tűz ébren tartása, vagy alkalmi fölszítása. Talán a télbe nem akart belefordulni az egykori szenvedély. Tartott tőle, mit láthat majd a folyó jégtükrén: csillogást-e, borongást-e. Arról nem szólva, hogy a folyón sosem biztonságos a jég. Aztán a férfi ráérez, hogy ez képes beszéd, hogy ez a kapcsolat, a viszonyuk auráját érinti, és elbizonytalanodik. *Die Beide* valóságosan jelen van, kettősük együtt csipeget a fantasztikus krémből, a kulináris csodából. Ez aligha szimbólum, még ha hajaz is olyasféle közhelyre, mint az egy tálból cseresznyézni. Igenis, valóságos itt-lét, valóságos jelen-lét. Nem szükséges, nem is érdemes kilátástalan szimbólumokba burkolni. Pláne, gonddá torzítani. Ugyanakkor a kitérés a fölvetés elől – elodázás. A megoldatlan tovább taszigálása, kacintás a sunyi véletlenre. Nem szokott működni. Nem szokott megfelelően működni.

Lehet, hogy ilyesfélék járnak az asszony fejében szintén? A férfi nem zárhatja ki; ha ő, hát a másik miért ne. Egyébként is, megkerülhetetlen a közös gondolkodás, az önzés minimalizálása.

Mégis, a tél valóban szöget ütött a fejébe,

Voltaképpen az ősz is. Nem borzongtak együtt a szeptemberi réten az üvegszárú kikericsok csábos, ametiszt halál-tüszőjétől, nem kacintottak vissza az érett galagonya parázs-hunyorgására, nem mosolyogták meg az iszalag kócosra száradt, komikus pamacsait.

Hajdanán a fővenyparton, a hűsítő vízpára és a homok szárazságának ütközetében minden egyértelműnek mutatta magát. A megszokott, kitanult testbeszéd úgyszólván rutinos kalandregényt formált ki a levegőből. Kémiailag közömbösítette a benne láthatatlanul kavargó mérgeket, a fölgyülemlett szennyet, mire beszippantották, tiszta lett. Soha nem elemezték, miként voltak képesek ezt a szűrést véghez vinni. Magától értetődőnek, szükségszerűnek ítéltették; akárha rajtuk nem múlt volna. Kissé költőibben: mintha ugyancsak a víz sodorta volna feléjük, ők pedig játékból kihalászták. Kicsit így is történt. Hiszen *a folyó oly lágyan, oly szelíden...* szerencsésükre, nem vitte tovább. Idillikus környezetben minden délután, vélik, példátlan idillt éltek át.

Pillanatnyi környezetük mesterkéltőbb, ám vitathatatlanul szintén idillikus. Még a darázscsípés is, ami nem éppen kíméletesen, de a természetest lopja be a mesterkéltsébe. Egy kóbor városi darazsat. Megjelenése, szúrása szívek húszéves rozsdáját oldotta le váladékával. Az alig kivehető ecetillattal. És a figyelmeztetéssel a kiszámíthatatlanra. Az eseményeknek (a véletleneknek csakúgy) nyilvánvalóvá válik a láncolata. Valamit bizonyosan lehet vele kezdeni – fontolgatja némán a férfi. A kiszolgáltatottságra gondol. Az asszonyban minduntalan jelentkezik szorongásként. Talán-talán az emlékezetes hajnalok voltak mentesek tőle. Részben. Pányvák. Fojtó kötelékek.

A férfinak a tél jár eszébe. Asszonyainak csillapíthatatlan didergése. Belefáradtak, végzetesen kihültek a zord időjárásban. Megint megtörténjék? Az ismétlődések szörnyű rituáléja. Nézi a darázs-inzultusból megnyugodott asszonyt; vágy és fájdalom cikázik tekintetében. Vajon össze- vagy széttartók a gondolataik? Elképzelhető, elvárható, kívánatos. Az utóbbi mint szuperlatívusz. Igen. Az egyhangú boldog állapot visszaperlése, amit eladdig nem tépáztak szeszélyes évszakok. A fővenypart örök nyara. És az örök visszatérés, a regresszió kísértése. Menekvés a nyilvánvaló inflálódás elől. Idegesítően szűk a járható ösvény. A télben még ennél keskenyebbre szűkül; mindössze a korábbi lábnyomokba érdemes lépni. Az irány elvétése a fagyás kockázatával fenyeget. A folyó lassúbb részein viszonylag gyorsan jelentkezik a jégvárta. A sodrás, a zubogó talán sosem áll be teljesen. Mikor minden dermedtté vált, vastagra hízott a jég, levegőtlenül fuldoklik alatta a vegetáció. Valamicskét segítenek a rianások, a hasítékokba beférhet némi levegő. De mennyi? Elég lehet?

Valamikor a folyó jégpáncélján megcsillant, alkalmasint borongott ez a tisztázatlan érzés...